

Vragen en antwoorden bij de brief naar de Tweede Kamer van 12 november 2012, 'Voortgang stikstofproblematiek'

Waarom heeft het demissionaire kabinet opdracht gegeven voor deze onderzoeken?

Met de dit jaar aangenomen Wet stikstofreductie en natuurverbetering versterkt en verbetert de natuur, komt er meer ruimte voor vergunningverlening, maar blijft de ontwikkelruimte voor nieuwe opgaven en activiteiten beperkt. Om meer ontwikkelruimte mogelijk te maken voor onder meer woningbouw, klimaatprojecten en een duurzaam perspectief voor de landbouwsector zijn aanvullende stappen nodig. Extra ruimte is ook nodig om de natuurdoelen van na 2030 te bereiken. En de maatschappelijke roep om extra stappen te zetten bij de aanpak van de stikstofproblematiek – bij alle betrokken sectoren – klinkt steeds luider.

Er wordt gesproken over een zeer ingrijpende scenario's. Besluitvorming hierover is toch veel te ingrijpend voor een demissionair kabinet?

Het is aan een nieuw kabinet om de koers voor een versterking van de aanpak van de stikstofproblematiek te bepalen. Het demissionaire kabinet heeft echter geen tijd willen verliezen en heeft gevraagd ambtelijk hiervoor een aantal scenario's te verkennen met als doel om de stikstofproblematiek grondig aan te pakken. In deze scenario's wordt de problematiek in samenhang gezien met opgaven zoals klimaat en de verbetering van de waterkwaliteit. De inzichten van het PBL, het RIVM en de WUR kunnen worden gebruikt om een verdere aanpak vorm te geven om de natuurdoelen te halen en om ontwikkelperspectieven in verschillende gebieden te realiseren. Het is nu aan de formerende politieke partijen om hierin keuzes te maken.

Is de huidige stikstofaanpak niet genoeg?

Met de structurele aanpak is de basis gelegd voor het oplossen van de stikstofproblematiek. De getroffen maatregelen zijn gericht om de doelen in 2030 te bereiken. Maar aanvullende vervolgstappen zijn nodig voor nu – om ontwikkelruimte mogelijk te maken – en om de doelen voor na 2030 te bereiken. Voor 2035 is vastgelegd dat 74 procent van de natuurgebieden onder de kritische depositiewaarde zit.

Naast de verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) en de Wet stikstofreductie en natuurverbetering, staat Nederland ook voor een belangrijke opgaven voor het klimaat en waterkwaliteit. De inzet en maatregelen hiervoor hangen nauw samen met elkaar. Het is belangrijk om de effectiviteit van de aanpak te bevorderen en daarmee te voorkomen dat ondernemers binnen afzienbare tijd meerdere malen geconfronteerd worden met verschillende opgaven.

Wat gaat het volgende kabinet doen met deze onderzoeken?

De inzichten van het PBL, de RIVM en de WUR kunnen worden gebruikt om een verdere aanpak vorm te geven om de natuurdoelen te halen, en om ontwikkelperspectieven in verschillende gebieden vorm te geven. Hoe de doelen gehaald kunnen worden, kan het beste in de gebiedsprocessen verder uitgewerkt worden. Door meerdere opgaven tegelijk aan te pakken wordt voorkomen dat ondernemers binnen afzienbare tijd meerdere malen geconfronteerd worden met verschillende eisen en regels. Wat er waar moet gebeuren verschilt sterk per gebied. Dit is afhankelijk van bijvoorbeeld de bodemgesteldheid, de soort ondergrond, de conditie van het water of de nabijheid van Natura 2000-gebieden. Zeker is dat de overheid bij de vervolgaanpak ondernemers, medeoverheden en organisaties in alle sectoren zal betrekken.

De rapporten lijken vooral over landbouw te gaan, is de industrie niet ook aan zet?

Het tweede rapport van de RIVM richt zich op de vraag of inzicht gegeven kan worden in de depositiebijdrage van de sectoren industrie, wegverkeer en consumenten. Daarin vallen een paar industriële piekbelasters op qua depositie op gebieden. In de lopende gebiedsprocessen en bij het opstellen van de gebiedsplannen wordt op basis van analyses per gebied in kaart gebracht wat voor maatregelen waar kunnen worden getroffen.

Bij piekbelasters gaat om bedrijven met een hoge uitstoot op stikstofgevoelige natuur, die in de meeste gevallen op relatief korte afstand van stikstofgevoelige natuur gelegen zijn. De gemiddelde generieke bijdrage van de industrie aan de depositie op Natura 2000-gebieden is met 2,1% beperkt (RIVM, 2021). De sector Industrie (inclusief Energie) kent weliswaar enkele grote stikstof-emittenten, vooral vanuit de industrieclusters, maar van piekbelasting is slechts beperkt sprake. Dit komt doordat industriële bedrijven stikstof doorgaans op grotere hoogte uitstoten. Daardoor wordt de stikstofuitstoot op grotere afstand van de bron en dunner verspreid dan door veehouderijen.

In de rapporten zijn zoneringskaarten opgenomen, wat is de status van deze kaarten?

Het is belangrijk om aan te geven dat het kabinet nog geen definitieve plannen heeft voor een verdere aanpak van de stikstofproblematiek. De analyses van de kennisinstellingen dienen ten behoeve van nog te maken beleidskeuzes omtrent een integrale gebiedsgerichte aanpak. Een kaart met een visualisering van de ontwikkelrichting helpt hierbij. Bij de uitwerking van een vervolgaanpak wordt nadrukkelijk betrokkenheid en verantwoordelijkheid verwacht en gezocht met medeoverheden en maatschappelijke partners. De onderzochte beleidspakketten zijn indicatief van karakter en opgesteld om meer inzicht in de effectiviteit en samenhang met meerdere opgaves te schetsen. Hierbij zijn verschillende ruimtelijke instrumenten bekeken, waaronder verschillende vormen van zoneringskaarten.

Ligt er een plan klaar voor boeren die geraakt worden door deze aanpak?

Het is belangrijk om aan te geven dat het kabinet nog geen definitieve plannen heeft voor een verdere aanpak van de stikstofproblematiek. Maar wel is duidelijk dat de opgaven en kansen per gebied anders zijn. Daarom is bekeken of een gebiedsgerichte aanpak, waarbij de aanpak dus bepaald wordt op de opgaven en kansen in een gebied, zinvol is. Bij de uitwerking hiervan kan het dus zijn dat ook de inzet van maatregelen, zoals opkoopregelingen voor de landbouw, in een gebied meer relevant is, dan in een ander gebied.

In de rapporten wordt gesproken over een krimp van de veestapel, wordt dit ook onderdeel van het regeerakkoord?

De krimp van de veestapel die in de rapporten wordt genoemd is geen doel op zich, maar het is wel waarschijnlijk dat er een krimp zal plaatsvinden als resultaat van de gebiedsgerichte aanpak. Per gebied moet bekeken worden naar de opgaven en kansen in dat gebied en dus welke activiteiten er wel of niet kunnen plaatsvinden en wat er voor nodig is om de doelstellingen voor stikstof, water en klimaat te halen. Daarom zal er in de verdere aanpak ook gewerkt moeten worden aan instrumenten voor ondernemers die blijven, zich gaan aanpassen en ondernemers die stoppen.

Wat is het perspectief voor boeren die willen blijven?

Het perspectief voor de Nederlandse landbouw ligt bij een vorm van landbouw die qua aard en omvang is verbonden met de omgeving en de omstandigheden. Om de omslag te maken naar een duurzame en toekomstbestendige landbouw is het van belang dat landbouwers ondersteund worden en dat deze steun indien nodig langjarig beschikbaar is. Dit moet dus terug komen in de verdere aanpak stikstof: een goede balans aan maatregelen voor boeren die blijven en boeren die gaan stoppen. Daarom bekijken we ook wat hier voor nodig is, zodat de aanpak uiteindelijk goede perspectieven bevat voor de Nederlandse landbouw als sector, maar ook voor de ondernemers in de gebieden.

Op wat voor manier zijn andere maatschappelijke organisaties betrokken bij deze uitvraag?

Veel maatschappelijke organisaties hebben nagedacht over een versnelling en benodigde invulling van de stikstofaanpak, zoals het Versnellingsakkoord van Bouwend Nederland, LTO Nederland, VNO-NCW, MKB Nederland, Natuur & Milieu en Natuurmonumenten. Deze organisaties zijn hierover in gesprek met de ministeries. Zij zijn echter nog niet betrokken bij deze scenario's en rapporten die door de kennisinstellingen zijn onderzocht. Bij een eventuele uitwerking van een vervolgaanpak

wordt nadrukkelijk betrokkenheid en verantwoordelijkheid verwacht en gezocht met diverse partijen (medeoverheden, maatschappelijke partners).